

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady (Euratom) ustanawiającego zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007 — 2011)

COM(2006) 42 wersja ostateczna — 2006/0014 (CNS)

(2006/C 309/09)

Dnia 8 marca 2006 r. Rada, działając na podstawie art. 7 i 10 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 31 maja 2006 r. Sprawozdawcą był Antonello PEZZINI.

Na 428. sesji plenarnej w dniach 5 — 6 lipca 2006 r. (posiedzenie z dnia 5 lipca 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 156 do 3 — 4 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES przyjmuje z zadowoleniem propozycje Komisji w sprawie nowych zasad uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uniwersytetów w realizacji siódmego programu ramowego badań, rozwoju i działań szkoleniowych w dziedzinie jądrowej oraz w sprawie upowszechnienia jego wyników w okresie pięcioletnim 2007 — 2011.

1.2 Propozycje te są ukierunkowane na uproszczenie oraz usprawnienie procedur i metod w celu praktycznej realizacji strategii lizbońskiej w formie, która została ponownie zdefiniowana przez Radę Europejską w 2005 r. i w marcu 2006 r., oraz w celu zaspokojenia potrzeb różnych podmiotów badawczych i użytkowników końcowych. Niemniej jednak skuteczność tych środków będzie można ostatecznie ocenić dopiero po sfinalizowaniu zasad wdrażania.

1.3 Do końca rozdziału III propozycje Komisji są prawie identyczne z propozycjami przedstawionymi w zakresie 7PR badań, rozwoju i działań szkoleniowych w dziedzinie poza-jądrowej⁽¹⁾, chociaż numeracja jest inna⁽²⁾. Komitet odsyła zatem do opinii przyjętej w tej sprawie, przywołując i podkreślając spostrzeżenia w niej zawarte⁽³⁾, które mają znaczenie również w wypadku omawianego wniosku (do końca rozdziału III).

1.4 Komitet uważa w szczególności, że europejski program syntezy jądrowej powinien być uznawany za model prawdziwej integracji wysiłków wspólnotowych i pełnej koordynacji działań w ramach Europejskiego Porozumienia na rzecz Rozwoju Syntezy Jądrowej (European Fusion Development Agreement, EFDA) oraz umów stowarzyszeniowych.

⁽¹⁾ COM(2005) 705 wersja ostateczna

⁽²⁾ Są jednak pewne wyjątki, np. postanowienia dotyczące badań pionierskich.

⁽³⁾ Np. spostrzeżenia na temat statusu prawnego organizacji badawczych, praw dostępu do wiedzy, praw własności intelektualnej, zwrotu kosztów, form finansowania, uproszczenia, rodzajów grantów, ogólnych zasad rządzących Europejską Kartą Naukową i statusu prawnego instytutów badawczych.

1.4.1 Program ten odgrywa dla UE kluczową rolę w zakresie badań energii syntezy jądrowej, jest źródłem stałego wsparcia wspólnotowego w postaci środków finansowych i kapitału ludzkiego, a do jego wzbogacenia przyczynia się wysoki poziom równowagi ekologicznej osiągnięty dzięki działaniom w ramach projektu ITER/DEMO⁽⁴⁾.

1.5 Komitet jest przekonany, że energia jądrowa⁽⁵⁾, która generuje około jednej trzeciej energii elektrycznej produkowanej obecnie w Unii⁽⁶⁾, przyczynia się do niezależności i bezpieczeństwa dostaw energii⁽⁷⁾ oraz do zrównoważenia europejskiego rozwoju gospodarczego przy poszanowaniu protokołu z Kioto. Warunkiem tego jest jednak zastosowanie coraz lepszych, skuteczniejszych i bezpieczniejszych standardów utylizacji odpadów radioaktywnych oraz możliwość rozwinięcia konkurencyjnych badań i przemysłu europejskiego w obszarze technologii jądrowej i usług.

1.6 Komitet uważa za stosowną wysokość wspólnotowych środków finansowych zaplanowanych na działania w zakresie badań, kształcenia zawodowego, demonstracji, koordynacji i wsparcia, a także sieci doskonałości i finansowania badań nad energią syntezy jądrowej.

1.6.1 Komitet podkreśla konieczność propagowania badań oraz stosowania czystych i bezpiecznych technologii, w zależności od wymagań i specyfiki poszczególnych państw, jak również pragnie, by szanowane były decyzje różnych państw członkowskich, które nie widzą w energii jądrowej rozwiązania pokrywającego ich przyszłe zapotrzebowanie na energię i które uwzględniają to w swoich programach badawczych.

⁽⁴⁾ Por. również pkt 3.11

⁽⁵⁾ Por. Dz.U. C 110 z 30.4.2004 — sprawozdawca: CAMBUS

⁽⁶⁾ Energia wyprodukowana w UE-25 w 2004 r.: energia jądrowa 31,2 %, gaz naturalny 24,3 %, ropa naftowa 17,1 %, węgiel kamienny 13,1 %, węgiel brunatny 10,2 %, energia pierwotna 4,1 %. Energia zużyta w tym samym okresie: ropa naftowa 39,2 %, gaz naturalny 25,4 %, energia jądrowa 14,8 %, olej 13,7 %, węgiel brunatny 4,9 %, energia pierwotna 2,0 %, (Eurostat, Energia, 5/2006).

⁽⁷⁾ W 2004 r. import brutto — wskaźnik zależności energetycznej — w UE-25 stanowił 53,8 %, z czego 33,2 % stanowiła ropa naftowa i produkty naftowe. Zależność energetyczna czterech głównych krajów UE: IT — 87,7 %, DE — 64,6 %, FR — 54,3 %, UK — 5,2 %. Jedynym krajem UE niezależnym energetycznie jest Dania, która ma nadwyżkę w wysokości 53,5 %. (Eurostat, Energia, 5/2006).

1.7 Komitet podkreśla znaczenie działań oraz programów szkoleniowych przewidzianych w ramach rozwoju kariery naukowców i zwraca uwagę, że działania te mają szczególną wagę dla sektora prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego i obywateli.

1.8 Komitet uważa, że dla udziału w 7PR EURATOM oraz w jego programach szczegółowych fundamentalne znaczenie ma zapewnienie prostych, czytelnych, zrozumiałych, jasnych i przejrzystych przepisów, które mogą przede wszystkim dać potencjalnym uczestnikom (szczególnie mniejszym podmiotom) poczucie pewności co do zasad i kryteriów regulujących dostęp do umów, ich ocenę, selekcję i sporządzanie, a także zarządzanie projektami.

1.8.1 Komitet ubolewa, że nie zawsze znajduje to potwierdzenie we wniosku dotyczącym rozporządzenia. Uważa, że skuteczność tych przepisów należy poddawać po odpowiednim czasie monitoringowi przez niezależnych ekspertów i że raport z monitoringu powinien być przekazywany Radzie i Komitetowi.

1.9 Komitet jest zdania, że wykorzystywanie i upowszechnianie wyników badań jest niezbędne dla poszanowania zasady „value for money” („towaru wartego swej ceny”) dotyczącej europejskich podatników. W związku z tym przypomina, że należy zawsze znaleźć właściwą równowagę między — z jednej strony — ochroną interesów wspólnotowych, specyficznych interesów państw członkowskich (również w dziedzinie obrony) oraz praw do własności intelektualnej i przemysłowej a — z drugiej strony — zagrożeniami, które mają równie dużą wagę i mogą się pojawić w wyniku niedostatecznego rozpowszechnienia informacji naukowo-technicznych w tym sektorze.

1.9.1 Wreszcie, Komitet uważa, że należy wzmocnić „IPR-helpdesk” (punkt informacyjny udzielający pomocy w sprawie ochrony praw własności intelektualnej) w celu proaktywnej pomocy udzielanej na czas potencjalnym uczestnikom umów o grant, działań pośrednich na rzecz kształcenia zawodowego i rozwoju naukowców oraz przygotowywania i podpisywania umów konsorcyjnych.

2. Uzasadnienie

2.1 Komitet wyraża zadowolenie, że wniosek o konsultację skierowano do niego w odpowiednim czasie i jest w pełni świadomy swych wyłącznych kompetencji w zakresie konsultacji związanych z traktatem EURATOM. Komitet przywiązuje dużą wagę do tych kompetencji ze względu na niezwykle delikatny charakter, jaki w oczach społeczeństwa ma energia jądrowa i na potrzebę odpowiednich informacji oraz konsultacji.

2.2 Energia atomowa wiąże się w istocie z niezwykle trudnymi problemami w zakresie zaangażowania obywateli, ze względu na poważne zagrożenia i trudności z utylizacją odpadów.

2.2.1 Komitet wzywa, by troska o wzmocnienie modeli oceniających wydajność i bezpieczeństwo/niezawodność w tym sektorze znalazła swój wyraz w stworzeniu stałych mechanizmów informacji, konsultacji i szkolenia.

2.2.2 Należy lepiej zorganizować proces zarządzania w celu określenia optymalnych opcji strategicznych i odpowiedzi na obawy obywateli związane z energią atomową oraz jej długofalowymi konsekwencjami.

2.3 Komitet miał już okazję wypowiedzieć się⁽⁸⁾ na temat rozwiązań zaproponowanych przez Komisję odnośnie do uproszczenia⁽⁹⁾ procedur administracyjnych oraz ograniczenia związanych z nimi obciążeń w związku z przyjętymi 6 kwietnia 2005 r. wnioskami dotyczącymi decyzji w sprawie — odpowiednio — siódmego programu ramowego UE oraz siódmego programu ramowego EURATOM.

2.3.1 Komisja wskazała jako „krytyczne czynniki sukcesu” dziesięć podstawowych środków, które należy przedsięwziąć w celu uproszczenia procedur dostępu, uczestnictwa i zarządzania 7PR. W odniesieniu do tej kwestii Komitet podkreślił, że: „Obecny nakład pracy i kosztów związany z procedurą składania i przyjmowania wniosków jest za duży i nastrocza trudności uczestnikom z kręgów nauki i przemysłu. Udział w Europejskim Programie Badawczym musi opłacać się uczestnikom, również po uwzględnieniu ryzyka związanego ze składaniem wniosku”⁽¹⁰⁾.

2.3.2 Komitet zaakcentował również znaczenie „silniejszego włączenia MŚP w procesy badawcze, rozwojowe i innowacyjne” oraz podkreślił, że „MŚP, które zostały założone dla rozwinięcia i wprowadzenia na rynek nowych produktów zaawansowanych technologii, potrzebują przede wszystkim wystarczającego kapitału na start oraz *venture capital* [...]”, jednakże, żeby to osiągnąć „i tu procedury powinny być dostosowane do wielkości i możliwości MŚP”⁽¹¹⁾.

2.3.3 Aspekty wskazane przez służby Komisji odnośnie do uproszczenia procedur regulacyjnych dotyczą:

- ograniczonej gamy programów finansowania, które gwarantowałyby ciągłość z instrumentami 6PR i zapewniały dużą elastyczność wykorzystania,
- skutecznej, całościowej i odbywającej się na czas komunikacji, zapewniającej jednoznaczną i spójną interpretację celów oraz procedur zastosowania zarówno w wypadku 7PR WE, jak i 7PR Euratom,
- udoskonalenia informacji wymaganych od uczestników i poszerzenia procedury dwuetapowego składania wniosków, oprócz systematycznego wykorzystania informatycznych narzędzi komunikacyjnych,
- ochrony interesów finansowych UE, niemniej bez nakładania nadmiernych obciążeń na uczestników, poprzez ograniczenie do minimum kontroli a priori i oparcie jej o jeden wykaz uprzednio określonych kryteriów,
- autonomii działania konsorcjów, dzięki umowom umożliwiającym dużą elastyczność i szerszemu wykorzystaniu zaliczek ryczałtowych w oparciu o poniesione, wcześniej ustalone koszty oraz niezależny audyt zewnętrzny,

⁽⁸⁾ Por. Dz.U. C 65 z 17.3.2006 — sprawozdawca: WOLF

⁽⁹⁾ COM(2005) 119 końcowy — SEC(2005) 430/431 z 6 kwietnia 2005 r.

⁽¹⁰⁾ Por. Dz.U. C 65 z 17.3.2006, pkt 1.11 — sprawozdawca: WOLF

⁽¹¹⁾ Por. Dz.U. C 65 z 17.3.2006, pkt 1.12 i 4.15.2 — sprawozdawca: WOLF

- szybszych procesów selekcji poprzez zastąpienie procedury opartej na zasadach komitetu prostszą procedurą informacyjną,
- bardziej wydajnego wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych na B+R poprzez ściślejszą koordynację ze środkami finansowymi dla innych dziedzin polityki przewidzianych przez strategię lizbońską oraz obniżenie kosztów administracyjnych/zarządzania wspólnotowego projektami realizowanymi w ramach działalności B+R,
- szerokiego wykorzystania finansowania według jednolitych stawek przy pomocy uproszczonego modelu finansowania wspólnotowego,
- wyeliminowania obecnych modeli raportowania na temat kosztów projektu — które okazały się zbyt skomplikowane — wraz z jasnym zdefiniowaniem kosztów kwalifikowanych,
- określenia poziomu wkładu wspólnotowego zgodnie z typem działania (badania naukowe, rozwój, demonstracje, szkolenia, upowszechnienie i wykorzystanie wyników, przekazywanie wiedzy itd.), skorelowanego jedynie z pojedynczymi działaniami, wraz z podaniem — zgodnie z typem działania — dopuszczalnego poziomu finansowania, który dotyczyłby konsorcjum, a nie indywidualnych uczestników.

2.4 Omawiane rozporządzenie wprowadza ponadto różne zmiany w stosunku do poprzedniego rozporządzenia⁽¹²⁾, co się tyczy szczególnie: celu wniosku, definicji, poufności, oceny, selekcji i przydzielania wniosków, form dofinansowania, zwrotu kosztów kwalifikowanych, limitu wkładu finansowego Wspólnoty, czynników ryzyka związanych z konsorcjum, upowszechniania, wykorzystania i praw dostępu, przepisów szczególnych dotyczących Europejskiego Porozumienia na rzecz Rozwoju Syntezy Jądrowej, Porozumienia w sprawie Mobilności Pracowników.

2.4.1 W wypadku tych części omawianego wniosku, które pokrywają się z podobnym wnioskiem dotyczącym siódmego programu ramowego WE [wnioskiem dotyczącym rozporządzenia Parlamentu i Rady ustanawiającego zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007 — 2013)]⁽¹³⁾ Komitet odsyła do swej obecnie sporządzonej opinii w sprawie tegoż wniosku⁽¹⁴⁾.

2.5 Komitet zgadza się z poziomem wsparcia finansowego przeznaczonego na badania jądrowe i szkolenia. Wyraża szczególnie zadowolenie, że w wypadku MŚP, instytucji publicznych, szkół, uniwersytetów oraz organizacji badawczych⁽¹⁵⁾ dopuszczalny poziom wkładu wzrośnie z 50 % do 75 %, a także, iż w wypadku działań koordynacyjnych i wspierających oraz działań w zakresie kształcenia zawodowego i rozwoju kariery naukowców będzie można uzyskać zwrot kosztów do wysokości 100 % całkowitych kosztów kwalifikowanych.

2.5.1 Komitet zaleca ponadto ujęcie w tabeli dołączonej do wniosku różnych typów działań i przewidzianego w ich wypadku dopuszczalnego poziomu wkładu, a także ewen-

tualnej możliwości kumulacji, zwłaszcza w wypadku infrastruktury badawczej, za pomocą wkładów wspólnotowych innego typu (fundusze strukturalne itp.).

3. Ogólne uwagi na temat zasad udziału w 7PR EURATOM

3.1 EKES uważa, że fundamentalne znaczenie ma zapewnienie dla zasad udziału w 7PR EURATOM i jego programach szczegółowych prostych, czytelnych, zrozumiałych, jasnych i przejrzystych ram, które byłyby dostępne we wszystkich językach wspólnotowych. Ramy te powinny w szczególności dawać poczucie pewności potencjalnym uczestnikom, w tym zwłaszcza mniejszym podmiotom, co do zasad i kryteriów regulujących dostępność, warunki udziału, składanie i ocenę proponowanych projektów, typy umów oraz obowiązki wynikające z umowy, stawki i systemy podziału współfinansowania wspólnotowego, ochronę własności przemysłowej i intelektualnej oraz wykorzystanie i upowszechnianie wiedzy, bez naruszania przy tym przepisów szczególnych w zakresie priorytetów tematycznych dotyczących energii syntezy jądrowej.

3.1.1 Komitet zaleca w szczególności ponowne, wyraźne uwzględnienie kryteriów wyboru i przyznania pomocy w wypadku działań pośrednich omówionych w art. 14, z wyjątkiem ewentualnych kryteriów szczegółowych. Kryteria ogólne to:

- doskonałość naukowo-technologiczna i stopień innowacji,
- zdolność pomyślnej realizacji działań pośrednich i skutecznego zarządzania zasobami oraz kompetencjami,
- związek z celami programu szczegółowego i programu pracy,
- europejska wartość dodana, masa krytyczna uruchomionych zasobów i wkład w obszarze polityki wspólnotowej,
- jakość planu wykorzystania i upowszechnienia wiedzy, potencjał promowania innowacji oraz jasność planu w zakresie zarządzania własnością intelektualną,
- poszanowanie zasad etycznych i równouprawnienia.

3.2 Komitet zajął już stanowisko w sprawie ogólnych zagadnień dotyczących uproszczenia i ulepszenia programów ramowych w zakresie wspólnotowych badań jądrowych w swych opiniach w sprawie 7PR EURATOM oraz w sprawie dwóch programów szczegółowych dotyczących odpowiednio: energii jądrowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań nad energią syntezy jądrowej, oraz badań jądrowych prowadzonych przez Wspólne Centrum Badawcze. Obecnie Komitet sporządza również opinię w sprawie wniosku dotyczącego zasad uczestnictwa w 7PR w dziedzinie badań wspólnotowych niezwiązanych z energią jądrową⁽¹⁶⁾.

3.3 Co się tyczy przepisów dotyczących programu EURATOM Komitet pragnie szczególnie podkreślić potrzebę bardziej radykalnego uproszczenia formalności związanych ze składaniem wniosków.

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Rady Euratom 2322/2002

⁽¹³⁾ COM (2005) 705 wersja ostateczna z 23.12.2005 r.

⁽¹⁴⁾ Por. CESE 557/2006 (INT/309) — sprawozdawca: WOLF

⁽¹⁵⁾ Por. CESE 557/2006, pkt 4.6 (INT/309) — sprawozdawca: WOLF

⁽¹⁶⁾ Ibidem przypis 9

3.3.1 Komitet wyraża zadowolenie, że współodpowiedzialność — swego czasu przewidziana w szóstym programie ramowym Euratom, mogąca stanowić znaczną przeszkodę w uczestnictwie podmiotów małej i średniej wielkości (przedsiębiorstw, uniwersytetów itp.) — została usunięta z omawianego wniosku i zastąpiona kwotą, która zostanie określona, a którą powinna wynosić ok. 1 % wkładu wspólnotowego⁽¹⁷⁾, będącą gwarancją wobec ryzyka braku pokrycia w konsorcjach (art. 37). W sektorze Euratom spora część działalności badawczej może zostać w istocie powierzona również podmiotom małej i średniej wielkości, w których wypadku takie przepisy mogłyby stanowić poważną przeszkodę w udziale.

3.4 EKES wysuwa zastrzeżenia co do mnogości możliwych odstępstw od zasad uczestnictwa przewidzianych w ponad 50 zaproponowanych artykułach, a także co do szerokiej możliwości zastosowania różnych kryteriów i przepisów ustalanych w programach prac rocznych, programach szczegółowych oraz w zaproszeniach do składania wniosków. Odstępstwa te dotyczą w szczególności: liczby uczestników i dodatkowych warunków dostępu (art. 11), zasad oceny, wyboru i przyznania pomocy (art. 14 ust. 1), wyjątków dotyczących publikowania zaproszeń do składania wniosków (art. 13), kryteriów oceny wraz z możliwością ustalenia dodatkowych kryteriów szczegółowych (art. 14 ust. 2) oraz wkładu finansowego Wspólnoty na rzecz sieci doskonałości (art. 34 ust 1 i 3).

3.4.1 Co się tyczy sieci doskonałości, Komitet podkreśla szczególnie swoje zaniepokojenie z powodu ustalenia ryczałtowej formy wkładu, ponieważ może się ona okazać fikcyjna i różnić się z rzeczywistością. Sytuacja taka mogłaby zaszkodzić rozwojowi sieci doskonałości, które są konieczne dla osiągnięcia konkretnych celów programu.

3.5 Komitet podkreśla, że konieczność elastyczności zarządzania i określania potrzeb związanych z poszczególnymi działaniami nie może wpływać niekorzystnie na jasność, pewność i przejrzystość wymogów dotyczących udziału, uprzednio określonych kryteriów oceny i selekcji oraz pewnych ram zaproponowanego finansowania i współfinansowania.

3.6 Komitet uważa, że w sytuacji, gdy umowa o grant przewiduje możliwość skorzystania przez konsorcjum badawcze z zaproszeń do składania ofert w celu wykonania niektórych prac bądź poszerzenia niektórych działań, przetargi te powinny być organizowane zgodnie z przepisami ustalonymi przez Komisję, tak by zagwarantować jak największą przejrzystość i jak najszybszy dostęp do informacji.

3.7 Komitet podkreśla znaczenie przepisów dotyczących monitoringu oraz kontroli programów i działań pośrednich w zakresie badań, demonstracji, koordynacji i kształcenia zawodowego w dziedzinie jądrowej. Sugeruje również ustalenie, że w wypadku tychże działań oraz działań związanych z zarządzaniem zaproszeniami do składania ofert, oceną, selekcją, monitoringiem umów oraz kontrolą finansowanych projektów, dopuszczalny poziom wydatków nie może przewyższać łącznie

kwoty sięgającej 7 — 10 % całkowitych środków wspólnotowych wyasygnowanych w ramach 7PR EURATOM. Celem powinno być zarezerwowanie maksymalnej ilości środków na prawdziwe działania podstawowe w zakresie badań, demonstracji i kształcenia zawodowego oraz na osiąganie praktycznych rezultatów, które mogłyby zostać przełożone na zastosowania rynkowe, czyli ostateczny cel wspólnotowego programu ramowego w dziedzinie badań.

3.7.1 W tym względzie Komitet zaleca, by zestawienie, archiwizacja i zarządzanie danymi takiego monitoringu były włączone do zintegrowanego banku danych w ramach IDABC⁽¹⁸⁾.

3.8 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wskazówki Komisji odnośnie do zaproponowanych typów grantów na zwrot kosztów kwalifikowanych: stawki ryczałtowej oraz finansowania według jednolitych stawek. Proponuje niemniej jednak objaśnienie najbardziej odpowiednich metod, m.in. w odniesieniu do uproszczenia kosztów kwalifikowanych, oraz dołączenie do wniosku dotyczącego rozporządzenia wykazu różnych wariantów, tak by ułatwić ich zrozumienie wśród potencjalnych użytkowników.

3.9 Co się tyczy różnych typów wkładu finansowego Wspólnoty, które zostały opisane w art. 32 i 34, Komitet zaleca ich streszczenie w tabeli dołączonej do wniosku, wraz z podaniem ich przewidzianego dopuszczalnego poziomu oraz ewentualnej możliwości kumulacji — zwłaszcza w wypadku infrastruktury badawczej — przy pomocy wkładu pochodzącego z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego, bez pominięcia ustaleń poczynionych w ramach inicjatywy JEREMIE⁽¹⁹⁾, która powinna ułatwić udział mniejszych podmiotów w 7PR EURATOM.

3.10 Co się tyczy zasad zaproponowanych odnośnie do upowszechniania, wykorzystania i praw dostępu do wiedzy Komitet uważa, że należy — pomimo rozróżnienia między wcześniejszą a nową wiedzą oraz wyjątków w dziedzinie wojskowej i bezpieczeństwa — wzmocnić „IPR-helpdesk” (punkt informacyjny udzielający pomocy w sprawie ochrony praw własności intelektualnej) w celu zagwarantowania proaktywnej pomocy udzielanej na czas potencjalnym uczestnikom umów o grant (por. art. 18 ust. 5 i 6, a także art. 19 i art. 21) oraz działań pośrednich na rzecz kształcenia zawodowego i rozwoju naukowców, a także przygotowywania i podpisywania umów konsorcyjnych ustalających dodatkowe zasady (art. 23) dotyczące upowszechnienia i wykorzystania wyników oraz praw do własności intelektualnej.

3.11 Wreszcie, co się tyczy obszaru tematycznego „Badania nad energią syntezy jądrowej” Komitet dobitnie zaakcentował w dwóch cytowanych opiniach wagę badań nad kontrolowaną syntezą termojądrową, projektu ITER, programu przygotowawczego DEMO oraz badań nad utrzymaniem plazmy⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ Por. CESE 557/2006, pkt 4.11.2 (INT/309) — sprawozdawca: WOLF

⁽¹⁸⁾ Por. Dz.U. C 80 z 30.3.2004 w sprawie IDABC (interoperacyjnego dostarczania ogólnoeuropejskich usług e-administracji dla administracji publicznej, przedsiębiorstw i obywateli)

⁽¹⁹⁾ Por. Dz.U. C 110 z 9.5.2006 — sprawozdawca: PEZZINI

⁽²⁰⁾ Por. Dz.U. C 65 z 17.3.2006 — sprawozdawca: WOLF, ust. 6.1 i kolejne

3.11.1 Komitet odnotowuje, że podstawowa roczna stawka zaproponowana na wkład finansowy Wspólnoty w wyżej wspomniany obszar tematyczny nie powinna przekraczać 20 % w czasie całego okresu realizacji 7PR Euratom. Komitet uważa, że stawka ta jest koniecznym bodźcem do tego, by państwa członkowskie przyczyniły się w niezbędny sposób do dobrze skoordynowanego (por. pkt 1.4) programu wspólnotowego, dostarczając potrzebnej podstawy, punktu oparcia i wkładu do wspólnego przedsięwzięcia ITER i do DEMO. O ile wysokość tej stawki może być odpowiednia na początek, jest wątpliwe, czy będzie ona wystarczała w czasie całego okresu realizacji programu jako bodziec zachęcający państwa członkowskie do wniesienia zadowalającego i koniecznego wkładu finansowego. Komitet zaleca zatem, by — jako środek ostrożności — podwyższyć tę stawkę do 25 %, co nadal byłoby jedynie połową bądź jedną trzecią (w odniesieniu do art. 32 ust. 1) wkładu wnoszonego poza tym przez Wspólnotę. Co więcej, Komitet jest zdania, że należy z reguły stosować te dopuszczalne poziomy wsparcia finansowego.

3.11.2 W odniesieniu do zaproponowanego dopuszczalnego poziomu wsparcia finansowego w wysokości 40 % na szczególnie projekty współpracy w zakresie umów stowarzyszeniowych, z priorytetowym wsparciem dla inicjatyw ITER/DEMO oraz inicjatyw podejmowanych w ramach Porozumienia w sprawie Mobilności Pracowników, Komitet zastanawia się, czy na dłuższą metę stawka ta będzie wystarczająca, by pożądane projekty bądź działania przyciągały wymagany wkład ze strony państw członkowskich. Uwagi te dotyczą art. 52 ust. 2.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Komitet zastanawia się, dlaczego usunięto z podczęści 1 pt. „Zaproszenia do składania wniosków” przepis dotyczący możliwości uprzedniego wydania zaproszeń do zgłoszenia zainteresowania w celu umożliwienia precyzyjnego określenia i ocenienia celów oraz potrzeb związanych z danym działaniem, a także uniknięcia niepotrzebnych kosztów administracyjnych związanych zarówno z przygotowaniem wniosków, które nie mogą zostać przyjęte, jak i z wyborem oraz oceną wniosków przez Komisję oraz niezależnych ekspertów oceniających.

4.2 Zaproszeniom do zgłoszenia zainteresowania może towarzyszyć zorganizowanie „Proposers Information Days” („Dni Otwartych dla Wnioskodawców”), których celem byłoby zbliżenie i pobudzenie ogółu potencjalnych użytkowników naukowych i przemysłowych do udziału w określaniu działań podejmowanych w ramach polityki wspólnotowej w zakresie badań jądrowych.

4.3 Komitet zwraca uwagę na zagrożenia, które mogą powstać w wyniku niewystarczającego rozpowszechnienia informacji naukowo-technicznych w tym sektorze. Chociaż uznaje konieczność wyrażenia pewnych zastrzeżeń w tym względzie, uważa, że nie ma potrzeby całkowicie tego wykluczać. W praktyce może to oznaczać opracowanie bardzo dokładnego protokołu technicznego dotyczącego treści oraz sposobów upowszechniania informacji, który uwzględniałby wymogi bezpieczeństwa i niezawodności przy zachowaniu jak największej przejrzystości.

4.4 Zdaniem Komitetu istotne jest przekazanie obszernych informacji oraz rozpowszechnienie zasad regulujących, z jednej strony, kontrolę, czy konieczne warunki zostały spełnione, a z drugiej strony — status prawny uczestników. W ten sam sposób należy przygotować dla wszystkich podmiotów badawczych jasne i zrozumiałe zasady dotyczące uproszczonych procedur, które przewidziano w zakresie dwuetapowego składania wniosków, kryteriów oraz wymogów związanych z dwoma etapami oceny.

4.4.1 Wspomniane zasady powinny zostać udostępnione nie tylko ekspertom dokonującym oceny, ale również osobom składającym wnioski, zgodnie z jednoznacznymi, spójnymi kryteriami i tokiem myślenia.

4.5 Komitet pragnie ponadto podkreślić, że należy przedsięwziąć inicjatywy szkoleniowe i informacyjne w zakresie bezpieczeństwa/niezawodności energii jądrowej nie tylko dla naukowców, ale również dla przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i wszystkich obywateli, a także wzmocnić instrumenty i procedury opracowywania wiarygodnych i bezspornych modeli oceny niezawodności i bezpieczeństwa energii atomowej.

4.6 Co się tyczy wykorzystywania i upowszechniania wyników badań oraz ochrony własności intelektualnej i przemysłowej, oprócz regulacji prawnych i ochrony przewidzianych przez *wniosek dotyczący rozporządzenia, umowy o grant, umowy konsorcyjne, art. 24 i inne postanowienia traktatu EURATOM⁽²¹⁾, umowy stowarzyszeniowe, Europejskie Porozumienie na rzecz Rozwoju Syntezy Jądrowej, wspólne przedsięwzięcie ITER i odnośne umowy międzynarodowe, a także — wreszcie — porozumienia wielostronne, takie jak Porozumienie w sprawie Mobilności Pracowników*, należy zdaniem Komitetu zaplanować jak najszerze rozpowszechnienie poprawionego „Poradnika dla składającego wniosek IPR-EURATOM”, który streszczałby w jasny i przejrzysty sposób zobowiązania oraz możliwości potencjalnych uczestników związane z działaniami w zakresie badań, demonstracji, kształcenia zawodowego i rozwoju w ramach 7PR EURATOM.

Bruksela, 5 lipca 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

⁽²¹⁾ Por. przypis 10